

չտուաւ այդ եպիսկոպոսին՝ պատրիարքին մեռնելէն վերջը, և ոչ երջանիկ կեանք. վասն զի քսան օրէն հտե ինքն այլ մեռաւ: Աստուած իր ծածուկ իմաստութեամբ զիտէ թէ որչափ ստոյգ էր այդ եպիսկոպոսին համար ըսուածն: Իսկ պատրիարքն՝ որոյ համար էր խօսքերնիս, զիտուն քահանայ մ'էր, լաւ տեղեակ Ս. Գրոց և զանոնք յաջող բացատրող: Բայց կային նախանձոտք իր բարի համբաւոյն տարածմանն համար, և կ'ըսէին թէ յանցաւոր եղած էր ոչ բարոյական վարքով: Այս զրոյցս հանեցին իրեն անմեղութեան ամենէն աւելի նախանձոտքն: Գրոյս հեղինակն (ինքն Աբուսահլ) վկայէ, թէ հանդիպեցաւ Ասկալոնացի Ապուլ Գասիմ Խալիլ փիլիսոսփայ բժշկի, որ կ'ըսէր, թէ տեսեր էր զպատրիարքը՝ Ազ-Ջուհրիի վանքում եղած ատեն, իր խըցկան մէջ, և անարատ գտեր է: Այս զրոյցս իր Ասորիս (Եգիպտոսէ յերուսաղէմ) հրթայէն և իր մահուանէն վերջը տարածուեցաւ: Մտայ դատիներուն գլխաւորին (որ էր Ալ-Ազզ Հասան իպն Սալամա՝ Պասխլանի մականուանելոյ) տանը մէջ՝ ես այս գրոց խեղճ հեղինակս՝ հանդիպեցայ (վերոյիշեալ) Ապուլ Գասիմի, Շաւվալ ամսոյ 27ին, յամին 568» (Հիճր. իսկ Քրիստոսի 1173)»:

Աբուսահլի այս խօսքերու մասին քանի մը զիտողութիւններ ընելէ յետոյ պիտի ծանօթագրենք Եգիպտոսի պատրիարքին Երուսաղէմէ դուրս հիմնարկած Ս. Սարգսի վանքը, ցոյց տալով նաև անոր հիմնարկուած հաւանական տեղը:

Ըստ Աբուսահլի, պատրիարքը իր աթոռանիստ Ս. Յակոբ եկեղեցիէն 1168-69ին կը վտարուի ու կը հաստատուի Հարա Զաւիլա թաղին Ս. Յովհաննէս Մկրտչի եկեղեցին:

Ուրիշ արաբական պատմական աղբիւրներէ հասկցանք թէ նուպիական սեկըր՝ Փաթիմեանց կողմը ըլլալով՝ պալատական իրենց ցեղակիցներուն՝ էյուպեանց գէմ կազմակերպուած ապստամբութեան առթիւ, միացած էին Սալահէտտինի իշխանութիւնը տապալելու դաւադրական շարժումներուն. արդ զիտոնք թէ Հայերն ալ Փաթիմեանց ի նպաստ կը գործէին, և այդ պատճառաւ քուրտերը և դուզերը կը յարձակէին Հայոց վրայ ու կը վտարէին զանոնք իրենց տեղերէ. ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ մի և նոյն նպատակի ծառայող սեկերուն գէմ «զունդ մի քրիստոնեայ Հայոց» վրայ կը հասնին. անոնցմէ շատերը կ'սպաննեն և անոնց Ալ-Համրայ թաղը անընակ մնալով՝ մշակութեան երկիր կը դառ-